

ROSYJSKA FILOZOFIA RELIGIJNA A WCZESNA FENOMENOLOGIA: ZAPOZNANE OBRAZY, WPŁYWY I PARALELE

Streszczenie popularnonaukowe

Fenomenologia Edmunda Husserla wywarła głęboki wpływ na rosyjską filozofię w pierwszej połowie XX wieku. Pierwsze tłumaczenie *Badań logicznych* ukazało się właśnie w Rosji w 1909. Wśród uczniów Husserla było kilku Rosjan. Dwutomowa antologia rosyjskich tekstów fenomenologicznych obejmuje łącznie 1039 stron.

Wpływ fenomenologii zbiegł się z rozkwitem rosyjskiej filozofii religijnej. Spotkanie tych obu szkół jest jednym z najbardziej intrygujących i jednocześnie najsłabiej zbadanych zjawisk w historii rosyjskiej filozofii. Z jednej strony rosyjscy filozofowie religijni, zwykle bardzo krytyczni wobec filozofii europejskiej, dostrzegli w Husserlu dość niespodziewanego sojusznika. Z drugiej strony, choć w mniejszym stopniu, autorzy uczestniczący w ruchu fenomenologicznym interesowali się rosyjską filozofią religijną. Jeden z uczniów Husserla, Alexandre Koyré, napisał dwie książki o filozofii rosyjskiej.

W naszym projekcie chcemy przyjrzeć się bliżej tej podwójnej relacji między wczesną fenomenologią a rosyjską filozofią religijną. Po pierwsze, chcemy zbadać to, jak rosyjscy filozofowie uczyli się od fenomenologii, a z drugiej strony, jak uczniowie Husserla podchodzili do rosyjskiej filozofii religijnej. Dokładniej, chcemy, po pierwsze, przyjrzeć się złożonej relacji Koyrégo z myślą rosyjską. Po drugie, chcemy zbadać nieznane rękopisy dotyczące filozofii religii Wasilija Sesemanna, innego filozofa pozostającego pod wpływem fenomenologii. Wreszcie chcemy przyjrzeć się uderzającym paralełom między fenomenologią Edyty Stein a poglądami Pawła Florenskiego, Sergiusza Bułakowa, czy Aleksego Łosiewa. W ten sposób mamy nadzieję wypełnić uderzające luki w istniejącym obrazie recepcji fenomenologii.

Wojna Rosji z Ukrainą rodzi pytania o celowość badań nad filozofią rosyjską. Naszym zdaniem nadania takie stają się dziś jeszcze ważniejsze. Pozwalają one nie tylko lepiej zrozumieć kulturowy kontekst wojny, ale też dostrzec alternatywne nurty w myśli rosyjskiej i ocalić wielkie osiągnięcia kultury rosyjskiej. W naszym projekcie pokazujemy, że rosyjscy filozofowie w przeszłości prowadzili żywy dialog z filozofami zachodnimi który prowadził do cennych rezultatów, co podważa dominujący w Rosji pogląd o rosyjskiej filozofii religijnej jako wewnętrznym wrogiem Zachodowi.